

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN PRAŠNICE

CENA OGLOSV IN OBJAV

Za 1. stolpcu 5 L.

Stalnih objavah se daje primeren popust po dogovoru.

MALI OGLASI: 80 stotink vsaka beseda v navadnem tisku; mastno 40 stotink beseda; z VELIKIMI ČRKAMI 50 st. beseda. Pri stalnem oglašanju primeren popust.

Izhaja vsak petek dopoldne. Izdaja konsorcij Malega lista. Nas. ov: Mali list, Trieste, casella centro 87. — Urad: via Valdirivo 19-III.

Odgovorni urednik: dr. L. BERCE.

POSAMEZNA ŠTEY. 30 STOTINK.

NAROČNINA za celo leto 10 L., pol leta 5 L., četrt leta 3 L. - IZVEN ITALIJE celo leto 24 L., pol leta 12 L., četrt leta 5 L.

Mali koledar.

Sobota, 29. dec.: Nicefor. — Nedelja, 30. dec.: David. — Ponedeljek, 31. dec.: Silvester. — Torek, novo leto, 1. januar: Obrezovanje Gospodovo. — Sreda, 2. jan.: Ime Jesovo. — Četrtek, 3. jan.: Genovefa.

Majhne novice.

Srečo Bog daj v novem letu!

To vam želi vsem skupaj naš list. V 7. leto življenja stopa; krepko stopa in obljublja, da bo še naprej prinašal novic in pouka na koše. Novic iz tega sveta, pouka za hišo, gospodinjstvo, vino, polje, o novih postavah in še o arsičem drugem. Zabavnega je v listu veliko, da se mladim in starim dopade. Še lepši bo list v novem letu. To vam obljublja «Mali list» za novotno voščilo. Zvestoba za zvestobo, on vas, vi zanj!

Zaključek senata.

V soboto so se senatorji zbrali k poslednji seji. S tem se je zaključila 27. parlamentarna doba. Ob koncu se je dvignil stari Tomaž Tittoni za svoj oslovični govor. V izbranih besedah, rednih starih rimskih klasičnih senatorjev, je dejal, da gre h koncu 47. leto njegovega političnega dela. Umaknil se o h knjigam in moško čakal smrti. Ob koncu je povzel besedo še Mussolini ter dejal, da bo Tittoni dobil tako mesto, ker bo lahko vedno stal mlajšim obrani s svojo modrostjo.

Tittoni bo najbrže dobil častno mesto predsednika Italijanske akademije. Upravljal jo je Federzoni, ki je upravljal kolonialno ministrstvo, pa postane senatov predsednik.

Obnovitev licenc.

Tržaški podežat opozarja, da je treba v novem letu obnoviti vse licence. Tržaška občina, kvestura in fašistovska veza trgovcev so se sporazumeli v tej zadevi, da naj trgovci, gostilničarji in avarnarji do 10. januarja izročijo licence fašistovski pokrajinski zvezi trgovcev (Federazione provinciale fascista dei commercianti) v Trstu, viale XX Settembre N. 1. Zveza bo izdala potrdilo, da je licence prejela. Licence morajo izročiti tudi tisti, ki jim je bila gostilna ali trgovina začasno ali za vedno zaprta.

V znanje.

Znani umetnik France Gorše se je reselil iz Trsta v Gorico, Viale XXIV maggio 8.

Novi senatorji.

Vladar je imenoval 37 novih senatorjev. To so visoki sodni in upravni radniki ter nekaj generalov. Od znanstvenikov-profesorjev jih je prejelo toast šest.

Za vesele praznike.

Vladni načelnik je ukazal razdeliti za praznike 2.883.000 lir med številne družine. Takih družin je po raznih porajinah 11.963. Dobile so od 150 do 200 lir nagrade.

Podpore številnim družinam.

Naša vlada je poklonila revnim družinam lepo božično darilo. Prefekti so o vsej Italiji razdelili med družine, ki so v stiski radi velikega števila otrok, podpore v znesku od 150 do 500 lir; bolj otrebni so prejeli več, drugi manj.

V tržaški pokrajini je bilo obdarovanih 148 družin. G. prefekt je povabil v edeljo glavarje izbranih družin v veliko dvorano na prefekturi. G. dr. Avian, abinetni načelnik, je najprej ugotovil, ali imajo povabljeni listine v redu. Nato je stopil v dvorano g. prefekt v spremstvu g. kvestorja in fašistovskega taj-

Nadangel Rafael ali urarjeva skrivnost.

15. januarja l. 1816. je 33 letni kmet Tomaž Marthin iz Gallardona na Francoskem trošil gnoj po svoji njivi. Ko je ves zaverovan v svoje delo, začuje nenadoma svoje ime. Dvigne glavo in ugleda par korakov od sebe moža odetega v belo haljo, izpod visokega klobuka sije dvoje prav čudnih očes. Čudni mož izreče z mehkim presunljivim glasom: «Poišči kralja in povej mu, da je njegovo življenje v nevarnosti». Prikazen zgise.

Take opomine je Tomaž večkrat prejemal. Slednjič se ves zmeden obrne na župnika; ta ga pošlje k versajskemu nadškofu; zdravniki spoznajo kmetiča za popolnoma pri zdravi pameti. Na zadnje priroma Tomaž Marthin na policijsko ministrstvo. Tam se zopet pojavi prikazen in ukaže kmetu, naj gre h kralju. Res, ga pošljejo k kralju. Ludvik XVIII. sprejme moža v privatnih sobanah. Da bi ga ne bil! Tomaž Marthin je namreč kralju slovesno zaklical: «Veličanstvo, vi niste pravi kralj Francije, ker Ludvik XVII. še živi!» Kralj je bil od tega dne vedno prepaden.

17 let po tem dogodku se priseli v Pariz urar Karl Viljem Naundorff. Marthin se spozna z urarjem. Od tedaj je

nika. G. prefekt je imel na zbrane lep nagovor. Poudaril je, da ne smemo ceniti družinskih podpor po denarni vrednosti. To niso denarne nagrade, pač pa moralne. Načelnik vlade je z nagradami hotel dati priznanje glavarjem mnogoštevilnih družin; kajti moralno čvrsta in otrok polna družina je stebel države. Fašistovska vlada, ki je prva v Italiji priznala vrednost katoliške vere in odkazale cerkvi mesto, ki ji gre, je nalašč razdelila nagrade v božičnem času, ko slavimo Odrešenikov prihod na zemljo.

Po prefektovem govoru je g. dr. Avian pričel deliti nagrade. Nagradjenih je bilo tudi mnogo družin izven Trsta. Nagrado so prejeli:

V Dutovljah: Filipčič Ivan, Gomizelj Josip, Šuc Florjan, Šuka Josip, Gulič Franc, Gec Ivan, Zlobec Franc, Lavrenčič Marija, Gulič Ivan, Gulič Justina, Uršič Frančiška, Štoka Mihael, Štoka Anton, Bele Ivan, Rebec Antonija, Gorup Josip, Lah Anton, Gorup Andrej, Gomizelj Amalija, Gulič Marija, Potrata Ivan, Romelj Ivan.

V Dolini: Žerjaj Ivan, Ličen Franc. V Divači: Ivančič Mihael, Dujec Ivan, Gombač Marija.

Košana: Trebec Franc.

Tomaj: Kobal Anton.

Štjak: Sanabor Josip.

Prav tako je goriški prefekt razdelil nagrade revnim družinam na Goriškem.

Kraljev bratranceo.

Albanski kralj Zogu I. je odlikovan z najvišjim redom Anuncijate. Kdor nosi ta red, ima pravico do naziva «kraljev bratranceo».

Rabelj se več ne išče.

Službo rablja v Jugoslaviji je prevzel Viljem Hart. Prej je bil pomočnik krvnika Mausnerja.

Paragraf ga izmaže.

Pred 22 leti so našli v Berlinu umorjenega nekega moža. Sum je padel na svaka Müllerja. Niso pa mu mogli ničesar dokazati in so ga izpustili. Na smrtni postelji je pa Müllerjeva žena sam izjavila, da je njen mož morilec. Ko je pa morilec stal zopet pred sodniki, je njegov advokat dokazal, da je kazenska zadeva že — zastarela.

vsej svoji okolici razlagal, da je Naundorff Ludvik XVII. Toda ne dolgo. Nekega dne so preroka našli zastrupljenega. Zraven je bilo pismo, kjer je Tomaž napisal, da je ravnal po navodilih — nadangela Rafaela.

Nenadno kmetovo smrt so že pozabili, ko naenkrat zgine brez sledu tudi — skrivnostni urar.

Zamislimo se kakih 130 let nazaj. 8. junija l. 1795. je v pariški ječi Temple umrl rahitičen otrok. Viada ga je proglasila za sina nesrečnega Ludvika XVI. in Marije Antonijete, ki so ju francoski revolucionarni jakobinci poslali pod giljetino (stroj za sekkanje glav). Ljudstvo in zgodovina sta menila, da je z dofenom (francoski kraljevič) izmalo potomstvo nesrečnega kraljevskega para.

Vsral pa je francoski zgodovinar Madol, ki trdi, da so pravega dofena odpeljali iz ječe v izvotljenem otroškem konicju. Po revolucionarnih dneh je nesrečni kraljevič neznan kam zginil.

Kmet Tomaž Marthin in urar Karl Viljem Naundorff sta bila po Madolu edini pričevalci kraljevičeve zgodbe. Toda urar je vzel svojo skrivnost s seboj v grob...

Črna smrt.

V vzhodni Macedoniji je izbruhnila čudna bolezen, ki ji ne vedo ne vzroka, ne imena. Bolnika kar zvije in zgljeni po celem telesu. Ljudstva se je polotila grota.

Konfinacija.

Iz božične številke tržaškega «Piccola» posnemljemo:

Pokrajinska komisija za konfinacije, v Gorici in notranje ministrstvo je to odobrilo, je določila v konfinacijo na otok Ponzio za 3 leta 22 letnega Uršiča Rudolfa iz Kobarida, ker je deloval proti namerani državi za mirno sožitje med tujejezičniki in Italijani in ker je učinil dejanja neperjena proti varnosti države izvršujoč dejanje spijonaže.

Tuta Venceslav iz Tolmina na 3 leta na Lipari, ker je 16. novembra pomagal izobesiti jugoslovansko zastavo na Kozlovem robu in ker je motil mirno sožitje med tujejezičniki in Italijani s tem, da je širil postavno prepovedane slovenske abecednike.

«Dr. Janko Kralj od Štefana, rojen v Dornbergu 18. avgusta 1898, za 5 let na Lipari, ker je nevaren element za javno varnost izvršujoč z vsemi sredstvi in tudi s publikacijami delovanje proti mirnemu sožitju med Italijani in tujerodci in ker je 10. maja t. l. ob pogrebu župnika Lebana s svojim znanim govorom vzbudil težko razburjenje v bojevniških in fašistovskih krogih. Ukrepni so se že izvršili».

Tale teleta vozi.

Na Poljskem v Lodzu je pijan šofer vozil tovorni avto, poln telet. Na nekem ovinku je šofer zgubil oblast nad krmiлом in jo je mahnil s celim težkim vozilom v neko restavracijo. Par gostov je pomečkal, teleta so pa še ostalo storila.

Odlikovaneo.

Litvanska vlada je odlikovala z najvišjim redom «Gediminas» papeževga zastopnika mons. Faiduttija.

Predno je Faidutti vstopil v papeževo diplomacijo, je bil deželni glavar gorški.

1001 neč.

Na Nemškem je pisatelj Litmann končal prevajati iz «Tisoč in ene noči». Začel j l. 1906.

MIHEC: Tak je glas svetà: Jakec naj gobezda, če dobrega kaj ve in zna. Če nič tacega ni, naj rajši gofljo drži.

JAKEC: „Glas svetà“ naj molči, ker ima prečne oči. Moja misel je pa tà: naj nam vsem skupaj novo leto dosti sreče dà!

S celega sveta

muzikanti so se zbrali na mednarodni zbor v Budapešt. Menijo se, kako bi zavarovali avtorske pravice.

Pečeno zrnje.

V mlinu Tatoviči na Romunskem je zgorelo 200 vagonov žita.

Tunnel pod morjem.

Pod morsko ožino Gibraltar nameravajo skopati predor, ki bi vezal Španijo z Afriko.

Mrtvaške hiše.

Na Slovaškem so vjeli dva prečudna uzmoviča. Kradla sta nagrobne kamne in si iz njih sezidala — hišico.

Zadnji pozdravi.

Podpisani fantje in dekleta pošiljamo iz Neaplja vsem svojim ljudem in znanecem, posebno pa «Malemu listu», zadnje pozdrabe, predno odplujemo v južno Ameriko.

Piščanc Henrik, Razguri; Antončič Marija, Senožeče; Ferfila Ivanka, Gabrije pri Senožečah; Vičič Antonija in Benegar Marija, Velika Bukovica pri Bistrici; Čigala Pavla in Čekada Marija, Dolenje; Guštinčič Miha in Mahne Franc, Erjavče; Gerbec Ciril, Bevcariji, Orel Karel, Kazlje; Vendramin Rudolf, Šmartno; Bernarčič Emilija, Sesljan; Merkuža Leopolda, Volčji grad; Vuga Milan, Markič Avgust, Lorencuti Berto, Drašček Jožef, Srebrnič Ljudmila, Perko Štefanija, Gomišček Andrej, vsi iz Solkana; Tušar Jožef, Sp. Idrije; Preje Franc, Jageršče; Blažina, Čabrovec; Jelko Gregor, Zrinšek Jožef, Narin pri Št. Petru; Križman Franc, Šmarje pri Sežani; Krivec Franc, Arejk Franc, Jageršče; Silič Kristjan, Bilje; Andrejašič Franc, Podgorje; Arejc Anton, Lapažne Vencelj, Šebrelje; Lavrenčič Ljudmila, Kregolišče; Purič Edvard, Mali Repnik; Bastjančič Ivan, Tinjan; Kralj Zora, Trebče; Bavšnar Mirko, Nabrežina; Suban Silvester, Tublje; Rasset Marija, Straža; Mozetič Stanko, Bilje; Lupanja Peter, Rozara; Pahor Josip, Gorica; Babuder Mirko, Komen; Zrinšek Jožef, Narin; Hrovatin Ivan, velika Pristava; Ličen, Stanislav, Rihenberg; Abram Alojz, Rihenberg; Hrvatčič Anton, Mala Pristava, Zrimšek Ivan, Velika Pristava; Česnik, Ivan, Polče; Česnik Ivan, Polče; Smrdel Matija, Polče; Alojz in Katarina Grmek Gabrovia.

Hvala za pozdrave! Da bi vam bila sreča mila v novi domačiji!

Modrost.

Prvo seme poučenja po starih najgloblje pade, najdalje ostane in najlepši sad obrodi. (Slomšek).

Nedelja pred novim letom.

Minuli so božični prazniki. Utihnilo je svetonočno petje kriilatev na betlehemske planjavah, odšli so od jaslic presrečni pastirji in Betlehem je postal zopet tih in miren. Ko sta Marija in sveti Rednik vse dopolnila po zapovedi Gospodovi, sta se z Detetom vrnila v Galilejo v skrito mestece Nazaret. Dete pa je raslo in se krepilo polno modrosti in milosti božja je bila v njem.

Kakor smo v preteklih praznikih v duhu romali pred jaslice v betlehemsko duplino, tako porojamo v teh dneh na božjo pot v Nazaret in obiščimo sveto družino v preprosti tesarski hiši. V tej skruti, nepoznani družini se bomo naučili največje umetnosti - prave krščanske vzgoje.

Že zaradi otročičev, ki ponekod tako zelo pogrešajo prave vzgoje, je prav, da se približamo Ljubitelju otrok, ki je malčke sprejemal in blagoslavljal ter izdal najboljše paragraf v varstvo nedolžnih: «Resnično, povem vam, ako ne boste taki kot otroci, ne pojete v nebeško kraljestvo! Kdor pa pohujša katerega iz med teh malih, ki v mene verjejo, bi mu bilo boljše, da bi se mu obesil mlinski kamen za vrat in bi se pogreznil v globočine morja!»

— Vsaj nekaj odnesimo od jaslic in lepih praznikov božičnih: nauk, da je najplemenitejše in najvažnejše delo vzgoja otrok, da so neprimerno bolj slavni kot kiparji in slikarji oni starši in vzgojitelji, ki znajo iz žive podobe otrokove napraviti otroka po volji božji, čuvati svetišče njegovega srca, lepšati ga in odvracati od njega vse pogubne vplive.

Zdaj kraljuje zima. Na vrtu ni cvetja. Rožnati grm, ki je od zgodnje pomladi cvetel in duhtel v kasno jesen, izgleda suh. Človek bi ga porezal in vtaknil v peč. Vrtnar pa dobro ve, da grm ni suh. Cepljen je bil in skriva v sebi kali plemenitih cvetk. Zato ga zavaruje s slamo in dračjem, da ga ne umori mraz. Ko bodo nastopili gorki

spomladanski dnevi, ga bo obrezal, grm bo začel poganjati hrstje, na mladikah se bodo pojavili očki bodočih vrtnic. V toplem soncu se bodo razvili v žive cvetove, ki bodo krasili majniški altar in prijetno duhteli v sobah.

Temu zimskemu grmiču je podoben otrok. Pri krstu je bil cepljen z milostjo božjega Duha in hrani v sebi kalice za nadnaravno življenje. Skrben oče in čuječa mati ga bosta verno branila pred mrazom nevere, obrezala bosta vse zle izrastke, skrbela bosta, da gosnice — slaba družba — ne glodajo mladik vsega dobrega in vodila ga bosta že v zorni mladosti k Ljubitelju otrok pred jaslice in tabernakelj, da bo solnce božje milosti zaplodilo v njem duhteče rože najlepših čednosti.

Spoštuj otroka — to je prvo vzgojno pravilo, ki nam ga daje družina nazareška. Niso le plod domišljije one slike iz skrutega življenja nazareškega ko Bogorodica in Rednik klečita pred detetom božjim.

Še drugo vzgojno pravilo nam narekuje družina božja. Deteta ni poslala v nobeno vzgojevališče; domača družina je bilo prvo vzgojevališče. — Tu je videl Sinko božji težko delo svojega Rednika, pobožnost svoje Matere. Lep nauk za vse vzgojitelje. Domača družina je edina prava zemlja, kjer otroci lahko uspevajo! Daj, vzemi vrtno cvetko in jo presadi v gore! Usahnila bo! Pa izkoplji planinsko rožo in jo vsadi v vrt! Ovenela bo! — Vsaka cvetka zahteva svoje zemlje in vsak otrok svoje družine.

In kje naj otrok lepše vidi pred seboj celotno krščansko življenje kot v družini? Na dobri materi opazuje potrpežljivost, udanost, ljubezen do bližnjega, rahločutno sramežljivost. In koga bo otrok najraje posnemal? Mater. — Domača vzgoja je najboljša in nobena šola je ne more nadomestiti. Vse človek pozabi — nauk in svarilo matere in očeta, mu pa ostaneča vse žive dni v spominu.

To uči vsakdanja izkušnja. Kolikokrat se ljudje sklicujejo na izreke staršev: «Tako so mi rekli moj rajni oče. Tako so me učili moja rajna mati. Bog ji daj dobro! — Le mati in oče imata trajen vpliv na dušo in srce otrokovo.

Otrokova duša je podobna zrcalu: vse kar se vrši okrog malčka, meče slike v njegovo dušo. Kaj sledi iz tega? Z otrokovo vzgojo je treba začeti takoj. Kamor se drevo nagne, tam obleži. Trmo, ki se vzbuja že v malem otročiču, mora mati premagati. Trikrat gorje materi, če jo že nedorasli otroci s samoglavostjo užugajo!

Kaj največ izda pri vzgoji? Brezdvolma, dober zgled. Zastonj so pridige in navodila, če pa otroci pri starših doznajo, da drugače žive, kot jih uče. Stari pregovori so še vedno v veljavi: «Če je

mati spaka, je tudi hči taka. Jabolko ne pade daleč od drevesa».

Kako prav je, da si vtisnemo v spomin ta važna vzgojna pravila, ki nam jih daje sveta družina v Nazaretu. Dajamo mladini s svojim življenjem lep vzgled. Tako bodo postale tudi naše družine podobne sveti družini v Nazaretu. Verjemite, da bodo le take družine obnovile svet in pripravile pot lepšim srečnejšim dnevom.

Pozor! 11 lir! Beri!

Kdor še tekom januarja poravnava naročnino za celo leto (10 lir + 30 stotink za kolek) ter priloži še 1 liro, dobi povrh še prelepo „Ljudsko pratiko“, ki stane sicer pri razprodajalcih 2 liri.

Današnji številki smo priložili poštne položnice; ostale priložimo prihodnjče.

Storite čimpreje svojo dolžnost!

Mrtvi maršal.

V petek 21. decembra ob štirih in pol popoldne je končal svoj zemski tek slavni maršal in še večji katoličan Lojz grof Cadorna. Že tedne prej je vsa država napeto brala zdravniška poročila o stanju starega zaslužnega maršala. Ni bilo pomoči!

Poapnenje žil je spravilo 70 letno soldaško sabljo pod rušo.

Vsi listi v Evropi pišejo možu, ki je nesebično služil le tronu in domovini, hvalo in čast. Toda rajnik še ni za oboje zmenil. V testament je napisal, naj ga pokopljejo brez hrupa in v preprosti črni obleki.

Maršal Cadorna se je rodil pred 70. leti v Pallanzi ob Lago Maggiore. Že z mladih nog je vžival v domači hiši vojaško vzgojo; saj je bil njegov oče tudi slaven general. Boril se je na Krimu; l. 1870. je vzel Rim.

L. 1914. je že bil general v generalnem štabu. Ko se je ob izruhu vojne država še držala nevtralnosti, je general ta čas pridno izrabil, da je zboljšal vojsko. Posebno artiljerijo je povzdignil.

Ko je Italija posegla v svetovno vojno na strani Velikega sporazuma, je general Cadorna potegnil sabljo. 29 mesecev je odbijal ob Soči sovražne udarce.

L. 1916. je imel lep uspeh. Osvojil je Gorico. Toda vzroki, neodvisni, od vojskovodje, so povzročili, da so avstrijske in nemške čete imele uspehe pri Asiagu in Arsieru, v vznožju tirolskih planin.

Toda še ni zatemnela slava zvestega vojščaka. Mojstersko je po kobariških dnevih uredil na Pijavi obrambno črto. Potem je odstopil svoje visoko mesto generalisimu Armandu Diazu.

Septembra meseca l. 1918. je Cadorna izstopil iz aktivne službe. Jel je pisati svoje spomine. Izdal je knjigo «La guerra alla fronte italiana». Z dokazi podprti spis je odprl javnosti oči. Začeli so ceniti generalove zasluge v dneh, ko je bila domovina v najhujši nevarnosti. Ko je prišel na vlado Mussolini, je dal staremu junaku čast in palico maršala.

Zanimiv je dogodek med Cadornovim sinom in generalom Conradom — Hötendorfom. Mladi Cadorna, major v generalnem štabu, je po premirju zasedel Inomost. Brž je šel h Conradu, ki je tedaj tam bival, in mu prinesel pristrčno očetovo pismo.

Do smrti sta potem ostala nekdanja sovražna vojskovodja v prijateljstvu.

Vprašaj me še kaj!

- 1.) Kdo je dobil letošnjo Noblovo nagrado za literaturo?
- 2.) Kje je Savoja?
- 3.) Kdo je gospod Haab?
- 4.) Kdaj je nehal peti «goriški slavček?»
- 5.) Kdaj je bil Rim sezidan?

Nisi vedel:

1.) Primož Trubar roj. l. 1508. v Raščici na Dolenjskem je bil katoliški duhovnik in kot tak kanonik v Ljubljani. Slovel je za izvrstnega pridigarja. Ko je okrog l. 1535. zavel iz Nemčije luteranski duh, se ga je Trubar oprijel in jel širiti. Zato je bil seveda zavržen in ker od krivega nauka ni hotel odstopiti, je zbežal na Nemško. Tam je postal luteranski župnik, čez 14 let se je vrnil in postal v Ljubljani nekaj luteranski škof. Tu je bil le štiri leta in zopet odšel v Nemčijo. — Umrl je v Derendingenu v 78 letu starosti. Bil je prvi Slovenec, ki je dal tiskati slovenske knjige in bil obenem navdušen šolnik.

2.) Največji živosrebrni rudnik v Evropi je Almaden na Špankom. Sledita mu Monte Amiata v Italiji in Idrija. Vsi trije rudniki pridelajo letno približno 34 tisoč metrskih stofov živega srebra. Kemično najbolj čisto je idrijsko.

3.) Italija ima točasno okrog 42 milijonov prebivalcev.

4.) V hiši si brez glave kadar gledaš skozi odprti okno. (Ali pa tudi, če si pijan).

5.) Radio je znamenita iznajdba, s katero se s pomočjo elektrike in eteričnih zračnih valov sprejemajo in oddajo glasovi brez žične zveze na največje daljave.

Tudi to pot smo prejeli dosti odgovorov na stavljena vprašanja. Prav sta odgovorila: Pr. Novak iz Idrije in Sedmak Karol iz Zagorja-Drskovč.

Dogodivščine dobrega vojaka Švejka

«Bo že tako,» je odgovoril Švejk, «ker tudi moj oče je bil Švejk in mama gospa Švejkova. Ne morem jima torej storiti sramote, da bi zatajeval svoje ime.»

«Lepe reči ste si nadrobili. Mnogo imate na vesti.»

«Res je, na vesti imam vedno mnogo,» je rekel Švejk in se smehljaj še vladneje, nego gospod sodni svetnik. «Morda celo več, kakor vi blagorodje.»

«To je videti iz zapisnika, ki ste ga podpisali,» je dejal sodni svetnik, ne da bi izpremenil svoj prijazen ton. «Ali niso morda na policiji pritiskali na vas?»

«A kaj pa še, blagorodje. Jaz sam sem jih vprašal, ali naj to podpišem, in ko so oni rekli, naj podpišem, se

vendar ne bom tepel z njimi! S tem bi si gotovo ne koristil. Red mora biti.»

«Ali se čutite popolnoma zdravega, gospod Švejk?»

«Popolnoma zdravega ne, gospod svetnik. Imama revmo in se mažem z opodelkokom.»

Stari gospod se je zopet prijazno nasmehnil. «Kaj bi rekli, ako vas damo pregledati po sodnih zdravnikih?»

«Mislim, da z menoj še ni tako hudo, da bi morali gospodje z menoj tratiti čas.»

«Veste kaj, gospod Švejk, mi vendarle poizkusimo s temi gospodi sodnimi zdravniki. Sestavimo lepo komisijo, vas damo v preiskovalni zapor in medtem si lepo odpočijete. Samo še eno vprašanje: po zapisniku ste razširjali in razglašali, da izbruhne vojna?»

«Da, blagorodje, gospod svetnik, vojna izbruhne zdaj pa zdaj.»

«In nimate večih kakšnih napadov?»

«Ne, nimam. Samo enkrat bi bil skoraj padel pod avtomobil na Karlovem trgu, a tega je že nekaj let.»

S tem je bilo zaslišanje zaključeno. Švejk je podal gospodu sodnemu svet-

niku roko in vrnivši se v svojo sobico, je rekel tovarišem:

«Zavoljo umora nadvojvode Ferdinanda me bodo zdaj pregledali sodni zdravniki.»

«Tudi mene so že pregledovali sodni zdravniki,» je pravil mlad mož. «To je bilo takrat, ko sem prišel zaradi preprega pred porotnike. Spoznali so me za slaboumneža. Zdaj sem poneveril parno mlatičnico in mi ne morejo nič. Včeraj mi je dejal moj advokat, ako sem bil že enkrat proglašen za slaboumnega, moram imeti od tega korist vse življenje.»

«Jaz se pregledovanja teh gospodov čisto nič ne bojim,» je izjavil Švejk. «Ko sem bil pri vojaki, me je pregledal živinozdravnik in je to opravil jako dobro.»

«Sodni zdravniki so mrbe,» se je oglašil mlad, prillikav človek. «Nedavno so slučajno izkopal na moji loki okostje, in sodni zdravniki so rekli, da je bilo isto okostje umorjeno pred štiridesetimi leti. Meni je osemindeset let in sem zaprt, čeprav imam krstni list, izpisek iz matrike in domovnico.»

«Mislim,» je rekel Švejk, «da se vsakdo lahko zmoti in se mora zmotiti, čim

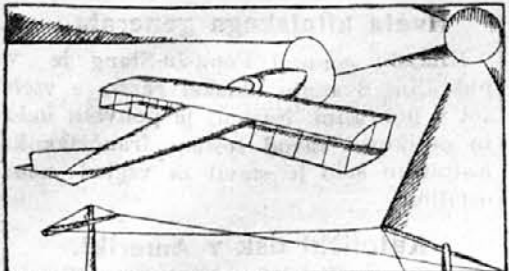
več o nečem premišlja. Sodni zdravniki so ljudje, a ljudje imajo svoje hibe ter se motijo, naj bodo učenjaki ali neizobraženi bebeli. Celo ministri se motijo...»

Komisija sodnih zdravnikov, ki je imela nalogo odločiti, ali je duševni Švejkov obzor sposoben zločinov, ki jih je bil obtožen, je bila sestavljena iz treh nenavadno odličnih gospodov z nazori, ki so bili med seboj popolnoma različni. Tu so bile zastopane tri različne znanstvene šole in tri vrste psihiatrov.

Ako je prišlo v Švejkovem primeru do popolne skladnosti med temi nasprotnimi znanstvenimi tabori, je možno to pojasniti edinole s poraznim dejstvom, ki ga je storil Švejk na vso komisijo, ko je stopivši v dvorano, kjer naj bi preiskali njegovo duševno stanje, vzkliknil, opazivši na steni visečo sliko avstrijskega vladarja: «Gospodje, živel cesar Frac Jožef I.»

Reč je bila povsem jasna. S spontanim Švejkovim klicem je odpadla cela vrsta vprašanj in so ostala le nekatera najvažnejša, na temelju sistema doktorja psihiatrije Kallersona, doktorja Heverocha in Angleža Weikinga.

«Ali je radij težji kakor svinec?»

PO SVETU

Stresemann in Zaleski.

Pred 14 dnevi so pobrali zunanji ministri svoje mape in parirje v Luganu, kjer je sejal odbor Društva narodov. Časnikarji so že brzojavljali domov, da je sejanje kar od sile dolgočasno. Zadnji dan sta pa nemški in poljski zunanji minister poskrbela za majhno zanimivost.

Japonski poslanec Adatči je bral svoje poročilo o mednarodnih določbah glede Nemcev v Šleziji, ki je pod Poljsko. Tedaj vstane poljski minister Zaleski in v jeznih besedah pove, da Nemčija podpira tajno rovarjenje nemške manjšine v Šleziji.

Ze med Poljakovim govorom — tako posnemamo iz lista «Journal de Genève» — je Stresemannu parkrat ušlo: «Unverschämte» (nezaslišano), «Unverschämte» (nesramno). Ko je Zaleski sedel, lopne Stresemann po pultu in razjarjen odgovarja. Da bi se dva ministra javno kregala se še ni zgodilo pred Društvom narodov.

«Piccolo» poročevalec piše domov, da je Nemec obrnjen proti Zaleskiju s povzdignjenim glasom dejal: «Moram pripomniti, da se pojm veleizdaja in ljubezen do bivše domovine zamenjujeta eden z drugim. Slovesno izjavljam, da če se ne bo hotelo Društvo narodov brigati za pravice manjšin, zgubi glavni pogoj za obstanek in bi ne imelo več nikake privlačne sile za tiste, ki so vstopili vanj. Da se bo celotno to vprašanje razčistilo, izjavljam že sedaj, da bom pri prihodnjem zasledanju sveta stavil na dnevni red vprašanje manjšin, da se o njem razpravlja v vseh potankostih».

Ta nastop je imel velik odmev po vsem svetu. Politični krogi z zanimanjem zasledujejo Stresemannovo prizadevanje v tem vprašanju.

Tudi tam vre?

V Carigradu in v Brusli na Turškem so zaprli par sto oseb. Med njimi tudi nekaj generalov. Ti prevratneži so menda hoteli vlado strmoglaviti.

Iz Afganistana.

Huda vstaja pod vodstvom starega paganskega svečeništva v Afganistanu je bajje potlačena. Kraj Aman Ullah je vstajnike potolkel in bo še vpeljal novotarije.

«Jaz ga nisem tehtal, prosim», je s svojim milim usmevom odgovoril Švejk. «Ali verujete v konec sveta?»

«Najprej bi moral ta konec sveta videti», je malomarno odvrnil Švejk; «gotovo pa ga jutri še ne bo.»

«Ali bi znali izračunati premer zemeljske krogle?»

«Ne, tega bi ne znal», je odgovoril Švejk. «Toda, gospodje, tudi jaz vam dam lahko uganko: Je tri nadstropna hiša, v tej hiši je v vsakem nadstropju po osem oken. Na strehi sta dve lini in dva dimnika. V vsakem nadstropju sta dva najemnika. In zdaj mi povejte, gospodje, katerega leta je umrla hišniku njegova stara mati?»

Sodni zdravniki so se pomenljivo spogledali, vendar je eden izmed njih stavil še naslednje vprašanje: «Ali veste najvišjo globino, v Tihem oceanu?»

«Ne, ne vem, prosim», se je glasil odgovor, «a mislim, da gotovo ne bo večja kakor pod Vyšehradsko skalo na Vltavi».

Predsednik komisije je kratko vprašal: «Zadošča?» — vendar si je član izprosil še sledeče vprašanje:

«Koliko je 12897 × 13863?»

Gospodarji na delu.

Jugoslovanski trgovci in tovarnarji delajo na vso moč, da bi se dosegel čimprej popoln sporazum med Srbi in Hrvatmi. Srbski obrtniki, trgovci in bankirji so prišli na misel, naj bi se sklicalo v Belgrad veliko zborovanje gospodarskih predstavnikov iz vse države; na zborovanju naj bi se sprejel protest proti tistim politikom, ki netižno spor med Zagrebom in Belgradom. Te misli so se oprijeli tudi zagrebški gospodarski krogi, ki nastopajo vedno bolj ostro proti Mačku in Pribičeviću. Zagrebški gospodarski listi prav odločno pišejo proti radičevskim; tako se zdaj pripravata «Jugoslovanski Lloyd» in «Jutarnji list», «Jugoslovanski Lloyd» poudarja posebno, da je kričavost Mačka in Pribičevića prizadela hrvaškemu gospodarstvu veliko škodo.

Močno si zaupajo!

Na Litvanskem so zaprili telefonsko uradnico Sipavicz, ker je prisluškovala telefonskim razgovorom ministrskega predsednika Voldemarasa. Dekle je pa pred sodnikom povedalo, da jo je k temu priganjal sam državni predsednik Smetona.

Najprej proračun potem volitve.

Božič prinese tudi v politiko mir. V Belgradu praznujejo kar dva božiča, najprej katoliškega in trinajst dni kasneje pravoslavnega. Med tem časom počiva politika. Demokrat Davidovič, ki je hotel

pred božičem poklicati svoje ministre iz vlade in tako povzročiti krizo, se je zdaj umaknil. Dr. Korošcu je stavil le nekaj novih zahtev; g. Korošec mu bo odgovoril po praznikih. Ta vlada štirih (dr. Korošec, Vukičević, Spaho in Davidovič) bo ostala toliko časa, da sprejme državni proračun. Potem se bodo začele bržčas priprave za volitve. Lahko se zgodi, da bo tudi volitve vodil dr. Korošec. V četrtek so se sestali dr. Korošec, Vukičević, Davidovič in Spaho, da se pomenijo o Davidovičevih zahtevah. Dosežen je bil sporazum.

Nemirna Alzacija.

Autonomist Benoit se je odpeljal iz Alzacije v Pariz in poiskal državnega pravdnika Fachota (Fašota), ki je zastopal obtožbo proti alzaškim avtonomistom na znanem procesu v Kolmaru. Benoit je našel Fachota doma in oddal proti njemu več strelcev. Fachot bo težke rane prebolel. Benoit je bil aretiran. Svojega čina se ne kesa in pravi, da je izvršil atentat, da bi koristil alzaški stvari; pripravljen je za to trpeti v ječi do smrti. Napad je razburil ves Pariz. Avtonomisti trdijo, da niso nič v zvezi z atentatom. Ministrski predsednik Poincaré bo v zbornici postavil celotno alzaško vprašanje na dnevni red. Nedavno je zbornica odstavila avtonomistična poslanca Richklina in Rosseja na podlagi procesa, ki ga je vodil Fachot, Richling in njegovi prijatelji so bili obdolženi, da so pripravljali oboroženo ostajo proti Franciji.

Kaj nam z dežele pišejo

GRADIŠČE nad Prvačino.

Z naše prijazne fare redko svet kaj zve. Pa naj zdaj, ko je starega konec in novega začetek, povemo tri, štiri. — Veliki zvon nam je počil, to že veste po svetu. To se bo že popravilo. 15. novembra je pa te nove zvonove, ki so prišli iz Arezza v Toskani, sam prevzvišeni blagoslovil. Take slovesnosti še nismo zlepa imeli: Sprejem nadškofa je bil prelep. Zvonovi so imeli vsak po 3 botre. Z njih «botrinjo» se bo dal v cerkvi, ki ji vedno kaj dokupimo, še marsikaj napraviti. Družina Galli «s hriba» na nekdanjem Gregorčičevem domu se je že prav lepo skazala: kupila je kip presv. Srca in lep testence.

8. decembra smo prav slovesno obhajali farni praznik. Na koru je bilo prav izredno petje in igranje na violino. Nekateri domači fantje so se okorajžili in za božič že sami nastopili s spremljavo petja na gosli. Prav! Le krepko napreji!

Pa tudi po vasi vidiš marsikaj prenovljenega. Vinske letine je bilo 3/4 lanske. Cena se drži okrog 2.30. Amerika je vzela 15 naših faranov; sicer smo pa

mi «Aleksandrinci». Iz naše fare jih je tam doli več kot 100.

Letos smo imeli 12 smrti, a tudi 12 novih Gradiščanov je zavekalo. 7 parov se je pa vzelo. No, zdaj pa vsem skupaj: blagoslova v novem letu.

SLIVNO.

Dragi «Mali list!» Prav težko te pričakujemo v našo vas, da nam prineseš kaj novice z vsega sveta. Žalibog da ne prihajaš k nam nič redno. Če gremo v Nabrežino, te čitamo lahko že v petek, v Slivno pa privandraš komaj v torek! Res, da je moraš mahnuti čez Šempolaj, a tvoja zamuda pri vsem tem ni opravičljiva.

Pripomba uredništva. Prepričami smo, da bo slavno poštno ravnateljstvo napravilo vse korake, da bo tudi poštna zveza čez Šempolaj (S. Pelagio) tako dobra kot druge.

Iz GOLCA.

V noči od 17. na 18. decembra nas je zbudil iz spanja plah zvon. Goreli sta dve štali. Plamen se je videl celo v Javorja. Slabo je, ker nimamo brizgalne.

se pokašljali in se pogovarjali z menoj še o večjih bedarijah. Nazadnje so si rekli, da nam to popolnoma zadostuje, kar smo si povedali, in smo se razšli».

«Jaz ne verujem nikomur», je pripomnil pritlikavi mali človek, na čegar loki so slučajno našli okostnjak. «Vse skupaj je lumparija».

«Tudi ta lumparija mora biti», je rekel Švejk, ko je legal na slamnjačo. «Ako bi vsi ljudje mislili z drugimi ljudmi pošteno, tak bi se hitro vzajemno potolki.»

IV.

Švejka vržejo iz blaznice.

Ko je pozneje Švejk opisoval življenje v blaznici, je bil v svojem slavospevu naravnost navdušen.

«Zares ne vem, čemu se blazniki jeze, da jih zadržujejo ondi. Človek tam lahko nag lazi po tleh, zavija kakor šakal, divja in grize. Ako bi delal kaj takega na izprehodu, bi se mu ljudje čudili, tam pa je to nekaj čisto navadnega. Tam je taka svoboda, da se o nji niti socialistom še ni nikoli sanjalo. Človek tam lahko zatrjuje, da je Bog ali devica Marija ali papež ali angleški kralj, cesar

H sreči je bilo ozračje popolnoma mirno, sicer bi se plamen grozno razširil. Enemu posestniku je pogorela šupa z vsem poljskim orodjem, voz, kad s kislim zeljem in vse seno. Drugemu pa seno in dve lepi kravi s hlevom vred. Ljudje so jokali, ko so videli ubogi živinčeti, ki sta žalostno mukali, a ju ni bilo mogoče rešiti.

22. decembra so ljudje našli zmrznjeno mlado ženo doma iz Vodice. Vračala se je od obiska pri možu, ki je pri ovcah v Istri.

Na pol pota med Vodiciami in Golcem jo je zadela kap ali pa ji je prišlo slabo, da se je sesedla in zmrznila.

BUKOVICA pri Volčjadragi.

16. decembra smo imeli pri nas veliko slavnost. Blagoslovili smo temeljni kamen za novo cerkev.

Stala bo na sredi občine, da bo vsem vsreženo. Dolga bo 25 in široka 8 metrov. Dela vodi stavbni mojster Makuc. Za zidanje dobimo 87.000, a to je premalo. Treba bo potrkatati na dobra srca.

Cerkveno slovesnost je opravil nadškofov odposlanec preč g. mons. Valentinčič ob asistenci gospoda dekana iz Renč in kurata iz Bilj. Med mašo je bilo lepo petje; posebna hvala gre baritonista g. Arčonu. Fantje so postavili slavočke, dekleta so plela vence. Pri slovesnosti sta govorila č. g. monsijor in obč. načelnik. Navzoč je bil tudi inženir Adami.

Cerkev bomo imeli, treba bo še fare in dušnega pastirja.

Iz KOPERSKEGA OKRAJA.

V časnikih smo že večkrat brali, da bo mlekaricam prepovedano nositi mleko v Trst.

Ker bi bilo naše gospodarstvo s tem težko udarjeno, hočemo spregovoriti par besed.

Kdor pozna naše kraje, ve, da imamo največ dohodkov iz mlekarstva. Po večini smo tu majhni kmetje z eno ali največ dvema kravama mlekaricama. Mleko prodamo po eno liro, največ po 1.10. Krave najboljše vrste dajo 1700 do 2000 l mleka.

Dnevno pa porabi krava po 15 kg sena, letno torej čez 5475 kg ali za 1642 lir. Tu pa niso vštete otrobi in druga krma. Mi nimamo namreč dovolj sena doma.

Toraj prav bomo prislužimo pri mleku. Zadržna mlekarna je nekaj čisto pametnega za oddaljene vasi, ki ne morejo vsak dan v mesto. Mi bi pa imeli dvojno zgubo. Mlekarna nam bi prav gotovo ne plačevala mleka tako drago. Pri mlekaricah je pa tudi to, da nam obenem nosijo na trg v mesto razno povrtnino in jo spravijo v denar. Tako tudi tu nekaj zaslužimo. In še tretje. Dosti družinskih mater na ta način preskrbi družini vsakdanjega kruha, da pobirajo mleko in je nosijo z majh-

ali sv. Vavrlav, čeprav je bil ta «Vavrlav» vedno zvezan in nag ter je ležal v izolaciji. Tam je bil tudi nekdo, ki je kričal, da je nadškof; delal pa ni nič drugega kot žrl in še nekaj, zakaj tam ni nikogar ničesar sram... Eden se je izdajal celo za sv. Cirila in Metoda, da bi dobival dvojne porcije. In neki gospod je bil noseč in je vsakogar vabil na krst. Mnogo je bilo ondi zaprtih šahistov, politikov, ribičev in skavtov, zbirateljev znamk, fotografov in slikarjev. Eden je bil tam zavoljo nekih starih loncev, katerim je dejal pepelnjaki.

Eden je bil zmerom v prisilnem jopiču, da bi ne mogel računati, kdaj bo konec sveta. Tudi z nekaterimi profesorji sem se sešel tamkaj. Eden izmed njih je hodil zmerom za menoj in mi je razlagal, da je zibel ciganov bila v Krkonoših in drugi mi je razkladal, da je na sredi zemeljske krogle še ena, ki pa je mnogo večja kakor ta vrhnja.

Vsak je tam lahko govoril kar je hotel in kar mu je ravno slina prinesla na jezik, kakor bi bil v parlamentu. Včasih so si pripovedovali pravljice in se stepli, če se je kaki princezinji naposled

nim zaslužkom v Trst. Če bi se torej res zgodilo, da ne bi smele mlekarice v Trst, bi ta trojni zaslužek odpadel.

Pa tudi promet bi trpel. Saj danes parnik iz Kopra in Pirana prevaža le mlekarice. Ravnotako tudi vlak, zlasti s postaje v Dekanih.

Iz DRAGE.

Na naši poštni nabiralnici so se dogajale nerednosti. Kakor se sliši in vidi je pošto ravnateljstvo napravilo red. To je bilo zelo prav in smo zato poštne-mu oblastvu prav hvaležni.

DEKANI.

Ze več let se opaža razvada da pridejo nekateri vinjeniki k polnočnici in se vedejo kot bi bili na sejmišču. Takim se bo kdaj kaj zgodilo!

Pred štirinajstimi dnevi smo spremili k večnemu počitku Ivana Klepca. Rajni je bil daleč na o'oli poznan kot dober čevljar in razprodajalec našega lista. Zapušča šest nepreskrbljenih otrok. Bog mu daj mir!

Sp. IDRJA.

Pred dvema tednoma je padel v bližini naše vasi v Idrijo rudar Franc Brelih. Voda ga je odnesla do Sp. Idrije, kjer so ga drugo jutro dobili mrtvega. Zapušča ženo in 3 otročiče. — Skrajno potrebno bi že bilo, da se na tistem mestu napravijo obcestni držajji, ker to ni prva smrtna nesreča. Manjših nesreč je bilo tu vsled pomanjkanja držajjev pa že vse polno. Torej najno prosimo prizadeta oblastva, da se za to napravo pobrigajo, ker je zelo potrebno.

IDRIJA.

Umrla je Frančiška Rudolf v Leop. predmestju. Akoravno je bila stara in bolj rečna žena je kljub temu vedno stalno podpirala našo cerkveno godbo, katera jo je tudi na zadnji poti spremila na pokopališče. N. v m. p.

SVETO.

Ko se poslavlja staro leto, moramo tudi mi poslati pozdrave in voščila dragemu «Malemu listu!»

Zadnje čase je bilo lepo vreme, vodnjaki in tokve so polni vode. Jesensko seme smo položili v zemljo in upamo, da nam bo boljše vzhajilo kot letos.

Kdor je imel kaj vina v vipavskih vinogradih je je prodal po 2.15 do 2.30. Po črnem ni povpraševanja.

Tudi mi smo poslali precej ljudi v Ameriko; pa še bi jih šlo nekaj, če bi imeli cvenka. Zdej ko je ravno čas kolon, naj še omenimo, da imajo mladi prašiči visoko ceno. So od 100 do 130 lir eden.

Večji pa po 150 do 200 lir. Živina stoji.

Pretečeni četrtek zvečer ob enajstih je umrla po kratki bolezn 81 let stara mati Katarina Pipan po domače Tina Kovačeva.

«Mati ubogih» jo je nazval nekdo, ko je zvedel o njeni smrti, saj ni bilo re-

veža, ki bi šel praznih rok proč od nje. Ravno pred letom dni je rajnici umrl mož v 87-letu. Naj počiva v miru!

Sv. ANTON pri Kopru.

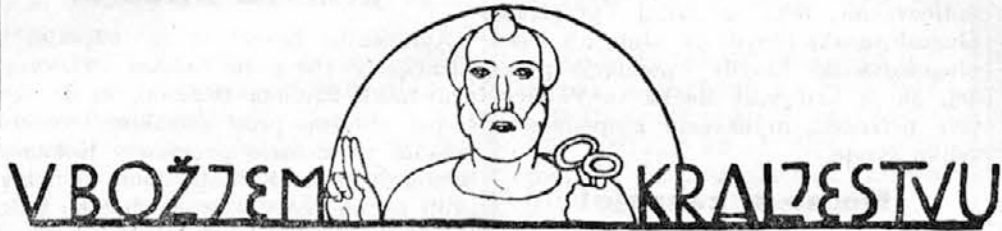
18. decembra se je zgodil pri nas grozen zločin. Josip Kovač iz Kovačeva št. 187. je šel krog enajstih s svojo so-progo spat.

Komaj sta zakonca zaspala, se priplazila v spalnico dva zločinca. Žena je mislila, da je prišel domov njen vnuk. Zato ga pokliče po imenu.

Za odgovor je pa slišala, naj bo tiho. Ko sta zločinca začela svetiti z žepno svetilko, je začela klicati moža na pomoč. Ta se prebudi in začne klicati sosedo. Tedaj roparji šestkrat nanj vstrelijo in ga smrtno ranijo. Žena je med tem zbežala in se rešila.

Rajni Kovač je imel že 72 let. V vojni je zgubil tri sinove. Vzel je k sebi vnuka, da bi mu bil v podporo na stara leta.

Teško prizadetim naše sožalje; rajniku usmiljenje onkraj groba!

Papežev jubilej.

20. decembra je pričelo jubilejno leto 50. papeževega mašniškega posvečenja. Sv. oče je je začel obhajati tako, da je 120 otročičem od 5. do 10. let podelil prvo sv. obhajilo.

Kristus - mejnik miru.

Ameriški predsednik Hoover, ki potuje po južni Ameriki, je izrazil željo, da bi rad videl tisti velikanski kip Kristusov, ki se dviga vrhu zasneženih And.

Ande so do 7000 m visoko pogorje, ki se vleče na tisoče kilometrov od severa proti jugu med republikama Chile in Argentina.

Zgodovina tega orjaškega spomenika je kaj zajemljiva.

L. 1898. je med obema republikama izbruhnil srdit spor zastran meja. Močno oboroževanje je kazalo, da bo po pobojni strmih And kmalu donel bojni rog. Tedaj je l. 1900. v velikem tednu škof v Buenos Ayresu rotil oba naroda, naj v imenu Kristovem mirujeta.

Temu pozivu je odgovoril chilenski nadškof onkraj And. Oba pastirja — lep vzgled i za današnje dni — sta potem prepotovala vsak svojo državo, oznanjujoč Kristusov mir. Chilenci in Argentinci so poslušali besede svojih pastirjev in so se l. 1902. pogodili.

V spomin na te dogodke sta oba naroda sklenila postaviti na argentinsko-chilenski meji vrh zasneženih andskih planjav spomenik Kristusu, kralju miru.

Od obeh strani And so vozili v arsenal v Buenos Ayresu strojne puške, topove, puške, bajonete in vse orožje, ki so je že pripravili za pokolj, ter so iz tega vlihi orjaški spomenik. 13. marca l. 1904. so ga slovesno postavili na mesto.

Zbrali sta se obe armadi. Chilenska se je utaborila na argentinskih tleh, Argentinci pa na chilenski strani. Potem so odkrili soho z napisom:

godilo preveč slabo. Najbolj divji je bil neki gospod, ki se je izdajal za XVI. del Ottovega Naučnega Slovnika. Vsakogar je prosil, naj ga odpre in poišče geslo Kartonažna šivilja, ker drugače je izgubljen. Pomiril se je šele, ko so mu nateknili prisilni jopič. Prav zadovoljen je bil, da je prišel v knjigoveško stiskalnico, in je prosil, naj mu naredo moderno obrezo. Sploh smo tam živeli kakor v rajju. Tam lahko kričite, se derete, pojete, jokate, meketate, ječite, skačete, molite, preobračate kozolce, hodite po štirih, poskakujete po eni nogi, tekate naokoli in lezete po stenah, plešete hopkate ali sedite ves dan po turško. Nihče ne pride k vam in vam ne reče: 'Tega ne smete delati; tole, gospod, se ne spodobi, lahko bi vas bilo sram, saj ste vendar izobraženec?' — Res pa je, da so ondi tudi popolnoma tihi blazniki. Tako je bil tam neki izobražen izumitelj, ki si je neprestano bezal v nosu in je samo enkrat vsak dan rekel: 'Pravkar sem izumil elektriko'. Kakor rečeno, prav lepo je bilo ondi, in tistih par dni, ki sem jih prebil v blaznici, spada k najkrajšim trenutkom mojega življenja.

In resnično, že samo sprejem, ki je čakal Švejka v blaznici, je nadkrilil njegovo pričakovanje. Najprej so ga slekli do nagega, mu dali nekak plašč in ga odvedli kopat, držeč ga zaupno pod pazduho, pri čemer ga je eden izmed stražnikov zabaval s pripovedovanjem anekdote o židih. V kopalnici so ga položili v banjo s toplo vodo, ga potegnili zopet iz nje in ga postavili pod mrzlo prho. To so z njim ponovili trikrat in potem so ga vprašali, kako mu je všeč. Švejka je odgovoril, da je to boljše kakor v kopeli pri Karlovem mostu ter da se prav rad koplje. «Ako mi še ostrižete lase in nohte, bo moje zadovoljstvo popolno», je dostavil, prijazno se smehljajoč.

Tudi tej njegovi želji so ugodili, in ko so ga še temeljito otrli z gobo, so ga zavili v rjuho ter ga nesli v prvi oddelek na postelj, kamor so ga položili, pokrili z odejo in ga prosili, naj zasp.

Švejka pripoveduje o tem še dandanes z naslodo: «Pomislite, nesli so me, prav zares nesli! Meni je bilo v tistih trenutkih silno prijetno».

In tako je blaženo zaspal. Potem so ga zbudili in mu ponudili skodelico

«Te gore se bodo zrušile v prah predno bo ljudstvo iz Chile in Argentine pozabilo na slovesno prišego, dano pri nogah Kristusovih».

Iz Vatikana.

17. decembra ob desetih in pol je bil v Vatikanu slovesen tajni konzistorij. Sv. oče je imel na zbrane kardinale prav kratek nagovor. Omenjal je le evharistični shod v Sydneyu v Avstraliji.

Po teh besedah je brž prešel na imenovanje cele vrste novih nadškofov in škofov.

Tisti, ki so pričakovali kardinalskih imenovanj ali pa da bo papež obravnaval druga vprašanja, niso prišli to pot na svoj račun.

×

Govori se pa, da bo sv. stolica v najkrajšem, času izdala encikliko o političnem razmerju Vatikana do vseh 75 držav, ki so z njim v diplomatskih stikih. Vatikan bo poudaril svojo navtralnost.

Ne preklinjaj!

L. 1598. je vojvoda v Modeni izdal: «Ukazi na to preklinjevanje». Kdor prvič preklinja, plača 10 zlatnikov, za drugič 100, kogar tretjič dobijo, bo postavljen s prebodenim jezikom pred vrata stolne cerkve; če še to ne pomaga, pride galera (dosmrtna ječa) in še drugo, kar se bo zdelo Nj. Visokosti vojvodu prav.

Sestra Marta.

V znani norišnici v Collegnu deluje že 50. leto sestra Marta, «mati norcev». Vpričo kardinalov in vojvodinj so ponižni in junaški sestri dali zlato medaljo. — To je vse kar more ubogo človeštvo dati redovnici, ki pričakuje plačila od zgoraj.

Hvala kitajskega generala.

Kitajski general Feng-Ju-Siang je v pokrajini Svangu obiskal razstave vseh šol v pokrajini. Najbolj je pohvalil delo in odlikoval zavod sester frančiškank. Katoliško šolo je stavil za vzgled vsem ostalim.

Katoliški tisk v Ameriki.

V Združenih državah je 21 milijonov in pol katoličanov. Imajo 291 listov. 9 je dnevnikov. Največ listov je pisanih v angleščini; v italijansčini 9, v slovensčini trije.

Znanost in vera.

Kardinal Maffi, nadškof v Pizi, je izdal peto predelano izdajo svoje zvezdno-znanstvene knjige «Nei cieli». — Pater Hagen, najslavnjši sodobni astronom in vodja vaticanske opazovalnice, je pa izdal ogromen atlant o ozvezdijh.

Zimski večeri.

Kaj je to?

(Orel)

Svetlobe sovažnik,
v delavnik in praznik
prihajam med vas.
Pol leta z zamudo,
pol leta brez nje;
zakrivam vam hudo —
in dobro seve.
Prav dolgo ležim,
sledu ne pustim.

×

Vizitka.

ANA pl. ŠIRCA

Kaj je postala sedaj ta plemkinja?

×

Le par jih je zadnjič na pol prav prebralo vizitki.

1.) Uradnik ima za naslov: nadpreglednik.

2.) Kaplan pa ima kot dohodek: vinski biro.

Iz črk imena in priimka sestaviš besedi: nadpreglednik oziroma vinski bero. Reši danes bolje!

Smejmo se!

Profesorska: Profesor priteče v zadnji minuti na postajo. «Še zame prostor, sprevodnik!»

«Kateri razred prosim?»

«Četrta latinska.»

×

Teta pelje Janezka kazat divje zveri.

«Vidiš, to je pa, divja svinja.»

«Zakaj, kaj je pa grdega naredila?»

×

Šolski nadzornik pride v gorsko vas, kjer poučuje stari šolnik po zastarelem

mleka in žemljico. Žemlja je bila že razrezana na majhne koščke, in medtem ko je en strežnik držal Švejka za obe roki, je drugi namakal koščke v mleku in ga pital, kakor se pita gos z močnatimi svaljki. Ko so napitali, so ga prijeli pod pazduhoma ter ga odvedli do stranišča, kjer so ga prosili, naj opravi malo in veliko telesno potrebo...

Ko so ga privedli nazaj, so ga zopet položili na postelj in ga prosili, naj zasp. Ko je zaspal, so ga prebudili in odvedli v preiskovalno sobo, kjer se je Švejka, stoječ popolnoma gol pred dvema zdravnikoma, spomnil slavne dobe svojega nabora in nehoté mu je ušlo iz ust: «Tauglich!»

«Kaj pravite?» se je oglasil eden izmed zdravnikov. «Napravite pet korakov naprej in pet nazaj!»

Švejka jih je napravil deset.

«Jaz sem vam vendar rekel», je dejal zdravnik, «da jih napravite pet.»

«Par korakov več ali manj — mar je meni!»

Nato sta ga zdravnikova pozvala, naj sede na stol, in eden mu je potrkal po kolenu. Nato je rekel drugemu, da so refleksi povsem pravilni, na kar je dru-

gi zmajal glavo in še sam začel švejka trkati po kolenu. Medtem je prvi dvignil švejbove veke in pregledoval njegove zenice. Potem sta šla k mizi in izpregovorila nekaj latinskih izrazov. In potem je vprašal eden izmed njih: «Švejka, ali je bilo že kdaj preiskano vaše duševno stanje?»

«Da, pri vojaki», je odvrnil švejka slovesno in ponosno. «Gospodje vojaški zdravniki so me uradno spoznali za netoričnega bebca.»

«Meni se pa zdi, da ste simulant!» je zakričal drugi zdravnik na švejka.

«Jaz, gospoda», se je branil švejka, «nisem nikak simulant, jaz sem resničen bebec. Lahko vprašate v Čeških Budjevicah ali pa na dopolnjevalnem po-veljnštvu v Karlinu.»

Starejši zdravnik je brezupno zamahnil z roko in kažoč na švejka, je rekel strežnikom: «Temu človeku vrnite obleko in ga dajte v III. razred na prvi koridor. Potem naj se eden vrne in odnese ves spise o njem v pisarno. In recite tam, naj to hitro uredi, da ga ne bomo imeli dolgo na vratu.»

načinu. Nadzornik pa pravi, da mora otroka samega napeljevati k spoznanju. «Tako je n. pr.» reče nadzornik, »no, otroci, kako pravijo pri vojakih tistemu, ki ni prav navaden vojak?»

Molk. «Nihče ne ve? Pod... Ti, v prvi klopi šteje no malo». Francek: «Eden, dva, ...devet, deset...» Nadzornik: «Stoj, namesto deset, reci desetnik, pa ga imaš poddesetnika». Stari šolnik: «Aha, gospod nadzornik zdaj pa tudi jaz vem, v čem je ta metoda: «Mihec, kako pravimo človeku, ki se drugemu prilizuje?» Molk. — «Tak, šteje vendar!» Mihec: «Eden, dva... devet, deset:» «Dovolj! Vidiš, namesto deset, reci: repnik, pa dobiš podrepnik.»

Slabo je drago

ker ni dosti vredno. To je stara resnica! Tako je tudi pri testeninah. Ze one so cene, ki so redilne kakor Pekatete (makaroni, spageti in dr.) Zanesljivo prave so one v 1/2 kg. zavojih z napisom «Pekatete».

Pepo brez doma.

Ste kej čuli, kaj se je blo zgodilo tu poletje tm pr Saleže? Težkode. Ma dobro so jo pihenli Koludrovci jn zdej šele vem, da nism kar taku za me vrē v revido.

Nism bev njenkr doma, zatū kr tiste mesce so cajte za frdamano gibat. Vsak dan nas jašejo take, ki nemamo glih navne grūnta za kōset jn žet jn jest se prov neč ne branem zastran fajn kuošte: zjetro glažek, za frūštek repa s klobasame, opoudan kašna pašta ses prescam, za južno frtala jen še kaj vrhe, zvečer kisu fežev s kašneme macafizelne jen zmirom glaš za glažam — ni za se branet.

Se zastuope, jest kakor duober gospodar gledam na tu da če griem kam de griemo zmerom vsi trije vpk: jest, naša koza jn Matilda; provzaprov treba reč: Matilda jn koza zatu ker Matilda več vaga. Jest kosim, Matilda žanjē uokule sten, koza pej pobira fet za nami. Taku pršparamo doma drva jn krušec jn še prnesemo zvečer kašno lirco domū, koza pej vmp nabumfan koker da be bla trinajst mescov breja.

Ma gibat je pej treba na muč. Kašenbot be človek rajše legu v senco ku je živ — ma ni varno: ludje videjo vse jn zatu jest zmirom pravem: Pepo gibaj bš drnjuohau po zime ku povh v deple.

A ja, skorej sem pozabev kej sm tev reč. Jest sm glih kosev pr ta bogateh stričevh na gladke rovne. Tisti bot jo prkadi po ceste od Kaludrovce an muož, sm čev pole pravet da je biv uod Kovdila al Ponikve ne vem prav čisto. Lomev jo je jn fečedrav ku zajc — glih tam blize mene je zebeu ano povno škatlo športov. Klebük pej ne vem či zakaj na glave ga ni blo več.

Skuočem čez zid, poberem škatlo: «Čo, digo», sm zazjav, «ara vaši športe». Ste ubnje. Ta stric talabānost, na mesto prit punje, je še bel podvizav — ku šnelcu se je zebev čē po ceste. — Bem, bem, vndr adn pametu, sm djav sam pr sebe, glih prov. Hitro sm pržgav jn taku sm kadev kukr da be gorela kopa.

Pote sm zvedev, da je pršev ta revež v Kaludrovco jn da je prašau tm za smeñ, da ki jemajo tistga Pepota, ki lome ledem noge po pastuojske jame. (Ma kdaj je že bla ta reč — so se lahko 10 boto sezdravle, bi reku jest). Tak devjak, je zvenev naši Franci nogo na pliese. Menda ste tle vse tašne ku on.

Takrat, dobro me zastuopte, so ga pogliedali ane štirje, ki so glih delali pondelek na anme čoke, z belem jn so se vzdigenli: kaj češ ti našme Pepote? — Revež se je ustrašev, uobrnev premo jn začev taku salamihelsko lōmet, da je bev menda prej na Proseke ku tista kuolera, ki uoze ses Monkalfona na Uopkene.

Nekje v Franciji...

Montiers, sredi decembra.

Tu v Montiersu nas je več Slovencev iz Julijske Krajine. Čeprav smo skupaj pa se še vendar nismo oglasili nikoli v našem listu. Dobivamo ga redno in ga z velikim veseljem prebiramo, ker je tako zanimiv.

Znano je še našim rojakom, kako težko smo se poslovlili in šli za srečo. Ko smo prišli sem, so nekateri mislili, da si kar bodo denarja naložili, a so se daleč zmotili. Kateri smo bili že prej vajeni težkega dela, tudi tu z lahkoto sučemo rudarsko orodje.

Nekaj jih je tu z družinami, po večini smo, pa fantje. Nekateri bi se radi oženili, pa oblastva nič kaj rada ne puste, da bi se žene priselile. — Na tiho pa še naj «francoski» fantje povejmo, da nam menda dekleta doma niso nič kaj prida zveste? — Zeslužek je reden, zabavamo se lahko, a tudi pridno delamo.

Bog daj vsem doma sreče v novem letu.

Mivšek Matija, Gantar Franc, Drmota Jože, Zavratac. — Ipavc Peter, Ipavc Ivana, Jernej Jereb, Jože Gladek, Jakob Gladek, Mlinar Ivan, Čibej Rudolf, Medvedje brdo. — Vinko Lukan, Pavel Lukan, Janez in Franciška Lukan, Andrej Lukan, Pavel Lukan, Godovič, — Mlinar Andrej, Gantar Anton, Dole. — Anton in Pepa Novak, Jelični vrh. — Matevž Sedej, Jože Sedej, Gantar Mzatevž, Idršek Vinko in Marija Lampe, Idrija.

V zvezi s tem pismem, moramo še nekaj dostavili.

Od posebno važnega mesta smo zvedeli:

Neštetokrat se je tekem prošlih let dogodilo, da so naši slovenski neoženjeni rudarji in delavci vabili svoje zaročenke ali svoje znanke iz domovine v Francijo češ da jih bodo za žene vzeli.

Izkustva kažejo, da je bilo to postopanje pogrešno. Ko pridejo dekleta v Francijo, so primorana, da žive skupaj s svojimi zaročenci in to toliko časa, da se ženitninske listine sestavijo in potrdijo od cele vrste različnih oblastev, kar traja zelo dolgo. Do resnične ženitve pride le redkokrat. Navadno ostaneta fant in dekle skupaj brez redne poroke, mnogokrat se razideta in dekle gre delat družbo drugemu in tako dalje iz rok v roke. Pogostoma se je dogodilo, da so se ta dekleta moralno pogubila ali pa padla naravnost v naročje prostitucije.

Dovolj resen opomin!

DROBIŽ.

Za Miklavža.

Uboga novinarska para Filip Challenger v Newyorku je služil po 18 dolarjev na teden. Za Miklavža so ga pa iznenadili, da je podedoval 6 milijonov dolarjev.

Čudeži v filmu.

Znano je, da ima baje Tereza Neumann v Konnersreuthu na Bavarskem čudežna prikazovanja. To reč namerava zdaj neka filmska družba spraviti na platno. Glavno vlogo ima znana igralka Lilian Gish.

Amerikanska.

V mestu Tunkers v Ameriki je 8 banditov ob belem dnevu naskočilo oklopni poštni avtomobil. Policisti na avtu so se branili s strojnimi puškami. Nič ni pomagalo. Banditi so le odnesli iz avtomobilske trdnjave čez 100.000 dolarjev.

Srečno novo leto želijo svojim odjemalcem sledeče tvrdke:

„La Blocchista Tessile“

TRST
Via Madonnina 8

V. JANACH & C.o

Zaloga „Eternita“

TRIESTE-TRST
Via Trento 16 (zad za pošto)

„Alle Grandi Fabbriche“

Luigi Bront

TRST
Corso Garibaldi 10

D. WINDSPACH

Kože

TRST
Via C. Battisti 10, II. n. vrata 16
Telefon int. 68-81

Gostilna „Alle Corriere“

F. Štrancar in Peric

TRST
Via Romagna 4

GASTONE DOLINAR

Velika zaloga papirja

TRST
Via Ugo Polonio 5

FR. ŠTRANCAR

Zaloga domačih vin

TRST
Viale XX Settembre 94

FERDINAND PEČENKO

žganjarna

TRST
Scala Belvedere 1

M. AITE

Zaloga manufakture

TRST
Via Mazzini 44

FRANC BIZJAK

čevljarnica

POSTOJNA 127.

IVAN KERŽE

Zaloga posode

TRST
Piazza S. Giovanni 1

Alexander Levi Minzi

zaloga pohištva

TRST
Via Malcanton 7-13
Via dei Rettori 1

VITTORIO FORTUNATO

Trg. cerkvene umetnosti

TRIESTE
Via G. Rossini 26

ALOJZ POVH

urar in zlatar

TRST
Piazza Garibaldi 2, I. nad.

JAKOB PERHAUC

Zaloga vina in alkohola

TRST
Via Xydias 6

ZAHVALA

Zavarovalnici „L'Union“ v Gorici, Via Barcellini N. 2 ter gosp. Avgustu Ravnik-u za pravilno cenjeno in v desetih dneh po podpisu cenitve izplačano odškodnino moje pogorele stanovanjske hiše s štaloin z vsemi premičninami. Bila sem zavarovana komaj nekaj mesecev in sem polico k soji sreči plačala pred nedavnim časom.

L. r. ROZALIJA PIRIH
roj. Brevec
Korenj 187 pri Kanalskem Kalu.

Mati narava pripoveduje. MIKROBI.

Mikrobi ali glivice so najmanjša znana bitja na svetu. S prostim očesom bi jih ne videli, tudi če bi jih bilo na desetisoče in stotisoče skupaj, njih majhno telo lahko opazujemo samo pod drobnogledom, ki poveča vsako stvar tisočkrat in še več. Nekatere so dolge eno tisočino milimetra, najmanjših pride pa celo desetisoče na en milimeter dolžine. Le malo velikanih je med njimi, ki bi dosegli tisoči del enega centimetra.

Glivice so pramali mešički, obdani s tanko kožico. Množijo se na ta način, da se mešiček enostavno posredi razdeli v dva.

O množenju glivic.

Velike niso glivice, to je res, toda kar jim je vzela narava na eni strani, jim je na drugi strani vrnila. Ves pomen glivic obstoji v njih neverjetno hitrem množenju. Čim več hrane imajo in čim ugodnejši so drugi pogoji za njih razvoj, tem hitreje se množijo. Nekatere glivice dorastejo že v 20. minutah, druge šele po nekaj dneh. K poslednjim spadajo med drugimi bacili, ki povzročajo jetiko. Če vzamemo, da bi iz vsake glivice v eni uri zrastle dve, bi doseglo njih število v 24. urah čez 16 milijonov, za dva dne bi jih bilo 28 1/2 milijonov in za teden dni bi dosegalo njih število že take bajne višine, da bi ga morali napisati z 51 števkami. Da bomo njih hitro množenje še bolj pojmovali, vzemimo še drugi primer. Glivice, dolge 2 tisočini in široke 1 tisočino milimetra bi napolnile v 24. urah steklenico od 1/2 litra, v par dneh vsa morja na svetu in v 6 dneh bi naredile kroglo, ki bi bila tako velika kot je naša zemlja.

Seveda ostanejo gornje številke le številke, ker glivice v resnici raslejo mnogo počasneje.

To pa iz enostavnega razloga, ker jim za tako hitro množenje primanjkuje hrane (pa tudi prostora).

Razširjenje glivic.

Skoro bi lahko rekli, da se glivice nahajajo povsod. Imamo jih v zraku, v vodi in tudi v zemlji. Dobimo jih v mestih in na deželi, v hlevih in hišah, na koži velikega slona in male muhe, dobimo jih v črevesju, krvi in mesu človeka in živali in tudi v rastlinah, z eno besedo vsepovsod. Na visokih gorah in na odprtem morju jih je malo, v gostonaseljenih in nesnažnih krajih, v za duhljih in nezračenih sobah jih je mnogo.

V enem kubičnem metru (10 hl) studenčnice je bilo najdeno do 50 glivic; na 1 kvadratnem centimetru kože zdravega človeka 1500; v 1 deku zemlje 10 do 150 milijonov, v 1 deku gnoja do 4000 milijonov. Nekí znanstvenik jih je našel v 1 kubičnem centimetru mleka, ki je bilo molzeno na prostem 7500, v mleku, ki je bilo molzeno v čistem hlevu 29 tisoč in v umazanem hlevu 69 tisoč. V 1 kubičnem centimetru kislega mleka je 1 do 2 milijardi glivic.

Razne vrste glivic.

Glede oblike razločujemo glivice najrazličnejše vrste: okrogle, podolgovate, na različne načine zavite, z repom, z dlačicami, po dve skupaj, po štiri skupaj, v celih kepah, v verigah i. t. d. Po svoji obliki so dobile glivice tudi razna imena: okrogle so koki, podolgovate bacili i. t. d.

Po njih pomenu pa jih delimo v koristne in škodljive. Koristnih računajo, da je devetkrat toliko kot škodljivih.

Kaj so meteori?

Prav majhna telesa so to, ki pridejo tako blizu zemlje, da jih ta privleče nase. Zagledamo jih šele ko pridejo v zemeljsko ozračje, kjer radi svoje velikanske hitrosti ob odporu zračne plasti zažarijo. Te goreče meteore imenuje ljudstvo utrinke ali kresnice. Utrinki zgorijo navadno v zraku in sicer že v višini kakih 80 kilometrov. Na zemljo jih pade razmeroma malo.

Nekateri učenjaki domnevajo, da og-

romni kometi po daljši dobi razpadejo v roj meteorov. Na svoji poti okrog solnce pride naša zemlja večkrat v bližino takih rojev, tako na primer na dan sv. Lovrenca (10. avgusta) in na sv. Martina (12. novembra). V teh dneh vidimo zato ponoči nenavadno veliko število utrinkov ali kresnic (Solze sv. Lovrenca.)

TAJNE VISOKEGA SEVERA.

Vrnivši se Mariano, tovariš Malmgrena in Zappija na blodnji po ledeni puščavi, pripoveduje:

Smrt v večnem ledu vzbuja nežno čustvo. Polastila se me je slabost, ki je zadnje dni na ledu tako napredovala, da mi ni glave nisem mogel več dvigniti. Zadnji grižljaj sem zavžil dne 30. junija. Lakota je bila nekaj strašnega. Nezapostleni želodčni sokovi so se mi dvigali v usta, v ušesih mi je šumelo neprestano. Vse stvari sem videl kakor v somraku. Noga mi je odmrznila, ne da bi bil to opazil. Nohotovi na nogah so brez bolečin odpadli. V spanju sem vedno sanjal, da sem zopet v stiku z ostalim svetom; razočaranje, ko sem se prebudil, je bilo grenko. Čudno je, da sem imel, čim sem se nahajal na «Krasinu», ravno nasprotno sanje. Videl sem, kako se rušijo name velike ledene gore in kako se odpira led in me požira. Sploh pak — arktično ledovje — vse požira. Čez malo časa ne ostane ničesar več...

Ta Marianova opazka je veljala izgubljenemu tovarišu Malmgrena. Nato je Mariano pomolčal — Zappija ni spominjal. Potem je začel pripovedovati o Malmgrenovi materi. To je redka, plemenita žena. Ob slovesu ga je spremila do vrat, ga objela in s solzami v očeh menila: «Sedaj čutim, da se nekaj poslavlja od mene. V prejšnjih dneh se mi je zdelo, da je še tukaj. Sedaj vem, da sem ga zgubila...»

Malmgren je bil cel mož — pripoveduje Mariano. Po ločitvi sva še dneve in dneve čutila njegovo senco v najini družbi. Zgodilo se je, da sva se morala po večkrat obrniti in sva ga klicala. Vedno se nama je zdelo, da slišiva za seboj korake zapuščene tovariša.

MALI OGLASI

PEČENKO FERDINAND - TRST, Scala Belvedere 1, priporoča svojo staroznano žganjarijo. Ima na razpolago najboljšo likerje in vina.

KROJNA SOLA šivanje, vezanje, izdelovanje klobukov in umetnih cvetlic — združena s krojačnico, otvoritev 1. novembra. — Via Lavatoio 5. Donda-Klamperer.

SMILAJOD vsebuje jod in je vsled tega priporočljiv za diščenje krvi, težko dihanje, kronični katar ter posebno dober za osebe nad 50 let stare. — CENA STEKLENIČI Lir 10.— Zavziva se vedno eno uro po jedi 2 žlici na dan. — LEKARNA CASTELLANOVICH, TRST, VIA DEI GIULIANI 42.

POZOR. Podpisani naznanja sl. občinstvu, da je prenestil svojo veliko zalogo in kottarsko delavnico s Piazza S. Antonio «Pri Zvezdi» v ulico Moreli št. 15. — Izdeluje škropilnice najnovejšega sistema. Sprejema vsakovrstna popravila. — Toplo se priporoča ALOJZIJ LEBAN, kottar, via Moreli 15, GORICA

NA PRODAJ JE POSESTVO obstoječe iz hiše, gospodarskega poslojpa, vinogradov, gozdov, njiv in travnikov. Cena zelo nizka. Naslov pri upravi.

TRGOVINO S HISO in gospodarskim poslojem, posestvo z bukovim in hrastovim gozdom prodam. V hiši vodovod in električna razsvetljava. Naslov in opis posestva pri «Malem listu».

TRGOVSKI POMOČNIK, z večletno prakso (mesnimi), z znanjem slovenskega in italijanskega jezika, išče službo, tudi na deželi. Naslov: Gentilomo, Postojna 23.

PRODA SE ali po da v najem velika enonadstropna hiša, obstoječa iz 12 prostorov, kjer se nahaja dobrodoča gostilna, trgovina in trafika. Zelo prometna kraj v Vel. Zabljah št. 89. Zraven hiše je tudi hlev in dvorišče za hišo pa 1000 m² vrta. Natančnejša pojasnila daje lastnik: M. Slubelj Podlasi, 66 p. Stanjel.

NEVESTE POZOR! Za 300 Lir kupite žimnice in vzmeti za 2 postelji. Tapetnik Viktor Jelerčič Trnovo 2 — Postojna 89.

POSJILA NA VKNJIŽBO po 6% z 10 do 50 letno amortizacijo, posojila po 5 1/2% za zgradbo kmetijskih poslojov, svinjakov in hlevov; agrarna posojila po 3 1/2% za nakup zemljišča ter brezobresna posojila na starostno obrabo in vsakovrstna druga posojila ter rešitev vojne odškodninske, vstevši rekvizijske zadeve, preskrbi najhitreje gosp. Anton Trampuž, sod. ofic. v pok v. Gorici — via Garibaldi št. 20/I.

MLEKAR izvežban v vseh mlekarskih poslih, z večletno prakso išče službo. Nastopi takoj ali po dogovoru. Event. sprejme tudi mlekarjo na najem. Ponudbe na upravo.

V GORICI „Oreficeria Moderna“ - CorsoVerdi 13, kupuje srebrne krone po najnižjih cenah.

Pri brivcu ROJCU v Gorici, via Seminario sta na prodaj dva brivska stola.

HISA Z MLINOM in pripadajočim posestvom je pod ugodnimi pogoji na prodaj v Podbregu št. 3 — p. št. Vid. pri Vipavi. — Natančnejša pojasnila daje M. Uršič, Podbreg, p. št. Vid. pri Vipavi.

OOOOOOOOOOOOOOOO

Velika razprodaja ZA NOVO LETO

pri
„All' Economia Familiare“

v TRSTU
na trgu Ponterosso št. 5.

Rumena kotenina	od Lir 1.90 n.
Madapolam	» 1.60 »
platno Madonna	» 2.20 »
» za rjuhe 150 cm	» 4.50 »
jajčasta koža	» 2.70 »
piketiran fruštanj za gate	» 2.90 »
fruštanj rdeč in plav križem tkan	» 3.50 »
fruštanj za halje	» 1.70 »
fruštanj za srajce s črtami	» 2.85 »
fruštanj za halje, dvojnati	» 4.90 »
cefir za perilo	» 2.50 »
popelin najfinejši	» 3.50 »
brisače, čisto platno meter	» 2.90 »
coower coath za površnike	» 19.50 »
rigadin močni	» 2.90 »
» dvojna višina	» 3.90 »
srajce narejene	» 11.— »
moške površniki iz ciste volne	» 75.— »
telovniki za otroke iz čiste volne	» 6.50 »
telovniki za ženske iz čiste volne	» 29.— »
maje za otroke	» 5.50 »
najfinejši velut fantazija	» 6.90 »
sukno iz čiste volne za obleko 140 cm	» 10.— »

Bogata izbira maj in nogavic za moške, žene in otroke. Ogrinjala, robei i. t. d. po zelo primernih cenah. Ves mesec december dobe cenjeni odjemalci poseben dar pri nakupu čez 20 lir.

Vsem odjemalcem voščimo
srečno novo leto.

OOOOOOOOOOOOOOOO

Pristno tropinsko žganje
Dobite vedno pri odlikovani združni žganjariji v DORNBERGU! Naročila naslovite:
Gospodarska zadruga,
Montespino (Gorizia)

ZDRAVNIK
Dr. Emilio Gresic,
oče
se je preselil v Gorici s svojim ambulatorijem na Piazza Vittoria 5 nasproti lekarni Cristofoletti.

Primarij
Dott. D'OSVALDO
Specialist
za očne bolezni
se je preselil v via Dante 10.
Sprejema v GORICI
od 10-12 in od 3-4.

Najvišje cene
plačujem za
KOŽE

kun, zlatič, lisic, dihurjev, vider, jazbec, mačk, veveric, krto, divjih in domačih zajcev itd. - Skobci za lisice in kune vedno na razpolago.

D. WINDSPACH
TRST
Via C. Battisti 10 II. nad. vrata 16.
Telefon int. 68-81.

Sprejemajo se pošiljatve po pošti.

Božična razprodaja blaga
po zelo znižanih cenah pri tvrdki

Silvio Levi
Trst - Via S. Lazzaro 9.

platno	od Lir 1.70 n.
madapolan prvovrsten	» 2.40 »
Platno «Madonna» extra	» 2.80 »
češko platno	» 3.— »
Jajčasta kožica	» 2.80 »
Platno za visoko rjuhe 1.50 m	» 4.50 »
zelo debelo platno visoko 7.50 m	» 5.80 »
Fuštanj za obleke	» 1.80 »
pregrinjala prvovrstna	» 5.50 »
prtiči prvovrstni	» —.95 »
brisače	» 1.80 »
» velike gobaste	» 4.90 »
posteljna pregrinjala	» 18.— »
težka pregrinjala	» 15.— »
Platno za vezenje m. 1.20	» 6.80 »
moške nogavice	» 1.50 »
ženske nogavice	» 1.75 »
perkal za predpasnike	» 1.80 »

Velika izbira po zelo ugodnih cenah ter velika zaloga cajha za obleke po 6 lir.

Dr. Delneri Gilberto
v GORICI
— Zdravnik —
za očesne bolezni in predpisovanje očal.
Sprejema vsak dan od 11-12 in od 3-4
Corso Verdi 28.

ETERNIT
Zaloga - TRST
TRIESTE VIA TRENTO
STEV. 16. (Pri evangeljski cerkvi) - Shranite naslov!

Dott. Gius. Comel
specialist za bolezni v
ušesih, nosu in grlu,
bivši operator na univ. klinikah prof. Neumann-a in Hajek-a na Dunaju in asistent prof. Brunetti-ja v oddelku za nosne in ušesne bolezni v mestni bolnišnici v Benetkah
Sprejema od 9-11 in od 3-4 pop.
v Gorici, Via Garibaldi II (prej via Teatro.)

Velika zavarovalnica
= išče agente =
po občinah Julijske Benečije. - Najboljši pogoji - Bodočnost!
Ponudbe: Assicurazioni, TRIESTE - Via Valdirivo 32/I.

Gospodarstvo

Potrebni ali nepotrebni posnemalniki?

Članek v 51. številki «Malega lista» pod naslovom «Nepotrebni posnemalniki» vsebuje trditve, ki ne odgovarjajo povsem dejanskemu stanju na Krasi in v Vipavski dolini.

Posnemalnik se kmetu izplača v teku 10 mesecev, če ima samo 10 litrov mleka dnevno. — Vrhutega mu ostane še vse posneto mleko, ki ga lahko na razne načine uporabi. V posnetem mleku ostane še mnogo redilnih snovi: vse vodne sestavine, še 0.1% tolščice, vsa sol, skoraj vse beljakovine in skoraj ves sladkor. Po desetih mesecih pa ima zraven tega še čisti dobiček 2 lir dnevno.

Kmet iz Vipavske doline mi je pravil: «Imam kravo, od katere sem dajal oziroma sem bil primoran dajati sveže mleko v mlekarino po 60 stotink. Odkar sem spoznal korist posnemalnika, sem si ga naročil. Prej sem bil prisiljen vsako kapljo mleka prodati, sedaj pa prejmem samo za surovo maslo več kot prej sa vse mleko. Za 10 litrov, svežega mleka sem prejel 6 lir, sedaj pa dobim iz 10 litrov mleka 1 1/2 kg surovega masla in ga prodam po 16 lir kilo.

Pri Stomažih so dajali mleko po 60-65 st. ter so je morali nositi sami na Sela čez potek. Kakorhitro so dobili posnemalnik v vas, so mlekarice zvišale ceno mleka za 10 stotink ter ga prišle iskati same v Stomaž.

V Povirju so plačevali mleko po 70 stotink. Ko so si Povirčici nabavili prvi posnemalnik, so začeli plačevati po 90 stotink.

Mlekarji trobijo okoli, kakšna nesnaga, da je pri kmetih; znižujejo ceno mleku in maslu, sramotijo kmečko paro, «šinfajo» surovo maslo.

Še to. Zadruga se ustanovljajo z namenom, da kmetom koristijo, da kmetom pomagajo vnovčiti čim boljše je mogoče njih pridelke.

Ako zadruga ne odgovarja kmečkim potrebam, jo kmetje niso dolžni podpirati.

Zmago Sone.

(Priobčujemo ta odgovor zato, da se mnenja čujejo. Za vsebino odgovarja g. dopisnik. Uredništvo).

Umetni domači gnoj.

Poskuševališču države Njujork se je posrečilo sestaviti umetnim potom hlevski gnoj ki je takole sestavljen: 27 kg žveplenokislega amonijaka, 13.5 kg superfosfata, 12.5 kg kalijevega klorata, 21 kg apna in 26 kg zdrobljene slame ter toliko vode, kolikor je potrebno za zmešanje in slame.

Tak umetni hlevski gnoj vsebuje sicer res vse redilne snovi, kot navaden domači hlevski gnoj, vendar ni popolnoma enakovreden, ker vsebuje domači hlevski gnoj tudi jajo in pripravljajo snovi za hrano koreninam; bakterij v umetnem gnoju ni.

Kaljivost sadnega semena.

Peške hrušk in jabolk so dobro kaljive skozi 6 mesecev, breskvina kost skozi dva meseca, trešnjava koščica skozi en mesec, ravnopolno koščica od češplje. Zato je potrebno umetnim potom podaljšati kaljivost sadnega semena. Peške in kosti moramo dobro oprati, potem pa jih posušimo na zračnem, a senčnem prostoru, kjer jih moramo večkrat obrniti. Če nismo na jesen sejali, shranimo sadno seme v loncih ali zabojčkih. Seme dobro premešamo v posodi s suhim in čistim peskom. Posodo s peškami potem hranimo na svežem prostoru lahko ga pa tudi zakopljemo v zemljo.

Vrtni polži.

Sedaj jih sicer ni, a vendar se moramo pečati z njim sedaj v zimskem času. Vrtni polži delajo iz leta v leto vse večjo škodo vrtnarjem. Vsaka borba proti njim se je izkazala za neuspešno, še največ je zaleglo dnevno zbiranje

polžev. Kdor pa je hotel polže pobirati, je morat zgodaj vstati, ker se je nepriprav do zore navadno že najedel in se skrnil.

Goš slučaj je pokazal nekemu nemškemu vrtnarju, kako je mogoče rešiti se polžev. Mnoge poznejše poskušnje so potrdile izkustvo.

Polže uničimo, če vrt izdatno pognojimo s kako jedko kalijevo soljo, za kar je najbolj pripraven kajnit, silvinit in podobne malo odstotne in zato neprečiščene kalijeve soli. Na vsakih 100 m² vrta moramo zatrositi 15 kg kajnita, ali pa 10 kg silvinita, to je 30 % kalijeve soli. Sol pa moramo raztrositi pred pomladjo, najbolje v decembru in januarju mesecu. Raztrosimo vrhu vrtno zemlje, katero potem prekopljemo.

Kdor se hoče rešiti polžev, naj poskusi. Tudi vrtnina bo lepše rasla, ker je kalij v kajnit in silvinitu izborna gnojilo.

Jugoslovanski Lloyd.

V Splitu so ustanovili velikansko paroplovno družbo «Jugoslovanski Lloyd». Nova družba ima 26 parnikov z 215.000 tonami, Lloydov predsednik je Miklavž Mišanovič, najbolj bogati človek v južni Ameriki, podpredsednik pa Baburica, tudi milijonar in lastnik vseh ogromnih naprav za čilski soliter.

In še kakšne!

«Ljudska pratika» za l. 1929! Kupi jo za ubogi 2 lirici, pa boš znal za petek in svetek, za semanji dan in za «plavi» pondeljek; za mere in račune, pa še za kaj drugega navrh. Ne odlašaj in kupi jo kar brž, ker bo kmalu pošla!

«Naš čolnč», mesečnik za družine. Dolgi so zimski večeri, treba je kako branje v roke vzeti. Evo je, da nikdar lepšega. Povesti, pa kako lepih, je notri na kupe; poučnih, a ne dolgočasnih člankov na izbiro. Vsi pravijo, da tako lepega družinskega lista še ni bilo za komaj 12 lir, ki jih še jutri pošlji na naslov «Amministrazione «Naš čolnč», Riva Piazzutta, Gorizia.

Pa Mohorjeve bukve! Sram bi me bilo, da bi šele moral vam praviti o njih, kar že vsi veste. Prihodnje leto bodo še lepše, je obljubil neki nergač v uredništvu. Stopi k domačemu gospodu in plačaj brž udmino.

«Jaselce», pobožen listič za pridne otroke, pa poznate? Kaj ga ne bi in strica Janeza v njem. «Odkar bero moji trije ta listič, so postali prav pridni in vzgledno pobožni!» mi je zatrjevala oni le dan dobra Kraševka.

To so bukvice! V hišo ž njimi!

Po čem je lira?

Dne 28. decembra si dal ali dobiš:	
Za 100 dinarjev	33.55 L. sred. cena
" 100 franc. frankov	74.80 " " "
" 100 švic. frankov	368.50 " " "
" 100 nemških mark	455.— " " "
" 100 avst. šilingov	269.— " " "
" 1 dolar	18.95 " " "
" 1 funt	92.76 " " "

Loterijske številke.

22. decembra 1928.

BARI	26	12	74	55	45
FIRENZE	18	42	77	59	3
MILANO	3	73	10	51	59
NAPOLI	14	54	13	61	47
PALERMO	5	51	21	25	15
ROMA	88	90	67	24	72
TORINO	50	42	29	81	44
VENEZIA	43	4	72	29	32

Tipografia FRATELLI MOSETTI - Trieste.

MAJOLICNE PEČI

za kurjavo z drvni

od Lir 110.— naprej

GIOVANNI SPERZA

TRST

Via Coroneo 5

Tel. 70-12.

Gospodinje!

Pri nakupu manufakturnega blaga zasluži prednost veliko skladišče v Trstu, via Genova (prej Campanile) št. 21 (blizu srbske cerkve)

Maria Accerboni
via Genova 21.

V zalogi ima nove bogate dobode perila za neveste po 2 L, domačega platna po 3.90 L, finega platna, 150 cm visokega, po 5.50 L, narodno nošo po 2 L, vsake vrste nogavice po najnižjih cenah.

Najboljša postrežba! Kar dobite drugod, dobite tudi v ti trgovini.

Trst, via Genova 21.

Državni patent garantiran

Avtomobilna mehanična šola

TRST - Via Imbriani 14 - Telefon št. 73-67.

ZALOGA POHIŠTVA

„ALEXANDER LEVI MINZI“

TRST

Via dei Rettori 1 (palača Marenzi) in Via Malcanton 7-13
Via Cesare Battisti 8

Prednačrti na zahtevo! Zelo primeren nakup!

Kmetovalci!

Ne dajte se pregovoriti od nikogar ter ne kupite nobenega posnemalnika, predno si ne ogledate mojih posnemalnikov znamke «ROTH», ki so izvrstne kakovosti z večletnim jamstvom in so kljub temu veliko cenejši kakor vsi drugi. (Posnemalnik od 65 litrov na uro samo 410 Lir.) Prodajam jih tudi po istih cenah na obroke. Zahtevajte cenik, ki se pošlje takoj in brezplačno. Istotam se dobijo nemške slamo-reznice po tovarniških cenah.

Agronom JUST UŠAJ - GORICA, Piazza Vittoria N. 4, zastopnik tovarne mlekarjskih strojev Roth v Stuttgartu na Nemškem.

Ljubljanska kreditna Banka

Podružnica v Trstu: Via XXX Ottobre 11

- Glavnica in rezerva Dinarjev - 60.000.000.

Telefon 64-41, 64-42

CENTRALA V LJUBLJANI

- Glavnica in rezerva Dinarjev - 60.000.000.

Telefon 64-41, 64-42

Obrestuje vloge na vložnih knjižicah po 4%, na tekočih računih in vezane vloge po dogovoru najpovoljnejše. Sprejema „Dinarje“ na tekoči račun po najugodnejših pogojih.

PODRUŽNICE:

Brezice, Celje, Černomelj, Kranj, Novo Mesto, Ptuj, Maribor, Metković, Novi Sad.

Najprikladnejša zveza z Jugoslavijo.

Blagajna je odprta od 9 1/2-12 1/2 in od 14 1/2-16 V sobotah do 12.

PODRUŽNICE:

Rakek, Slovenji-gradec, Sarajevo, Split, Šibenik, Sezonska ekspozitura: Rogaska Slatina.

Tvrd. G. STRUCHEL nasl.

— Via Mazzini 36 — TRIESTE — Via S. Caterina 7 —

Nadaljuje se razprodaja vsega blaga rešenega po požaru po izredno nizkih cenah.

PAZI! Ker moramo izprazniti trgovino, - bodo že itak nizke cene še bolj znižane -

LAMA „TRIESTE“
Trst, Corso Garibaldi 19,

Izredna prilika

cene najnižje:

Strojčki za britje, vzorec Gillette od 3.— L. dalje.

Strojček za striženje 17.— L.

Garniture najfinejšega orodja za vrtnje od 9.50 L. naprej.

Orodje za rokodelce in profisijoniste.

Posebnost: Noži, britve, škarje, znamke „Solingen“.

— Vse zajamčeno in dober kup —

Corse Garibaldi 19 (prej Barriera)
(blizu kina Regina)

ZLATARNA Albert Povh

TRST, Via Mazzini št. 46

kupuje krone po 1'46

Propravlja in prodaja zlatenino

Na majhne obroke

obleke, paletots, štajerske suknje, dežni plašči, blago za obleke, fuštanj, perilo, kape, dežniki itd.

TRST, piazza della Borsa 7, I. nad.

Velika zaloga mrtvaskih predmetov.

Kompletne pogrebne opreme:

I. razreda od 800 lir naprej

II. " " 200 " "

III. " " 100 " "

pogrebi otrok od 25 lir naprej.

I. SAKSIDA - DORNBERG 3.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. L. MERMOLJA

SPECIJALIST ZA ZOBNE IN
USTNE BOLEZNI

SPREJEMA V GORICI

Na Travniku številka 5 II.

od 9-12 in od 3-5.

Zobozdravniški ambulatorij

Dr. G. LAURINSICH

TRST — Via delle Sette Fontane 6 — TRST

Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčukom. - Slo-
vencem z dežele poseben popust za potne stroške.

Govori se slovensko.

Delo zajamčeno.

Cene ljudske.

Odprto od 9-13 in od 15-19 - Ob nedeljah od 10-12.

KMETOVALCI !!

Podpisano zastopstvo javlja poljedelcem, da je prevzelo glavno zastopstvo za Julijsko Benečijo družbe „L' Euganea“, zavarovalnice za govejo živino s sedežem v Padovi. Ista nudi poljedelcem sledeče ugodnosti:

1.) Izplača odškodnino v iznosu 90% vrednosti zdrave živine v slučaju pogina goveje živine, če je ista poginila vsled bolezni ali drugih vzrokov.

2.) Dovolj odškodnino v sledečih slučajih:

a) Za splav po šestem mesecu nosečnosti L. 50.—

b) Za mrtvorjeno tele L. 80.—

c) Za tele ki je poginilo 3 dni po rojstvu L. 100.—

d) Za tele žrtvovano da se reši krava L. 200.—

Za oba dvojčka se odškodnina pod a, b, c in d pomnoži za 50%, za enega pa zmanjša za 25%.

Premijo določi vsako leto občni zbor. Plačuje se v dveh polletnih predujmih in se izplača z ozirom na čas in na zavarovalno glavnicu.

Nobena družba doslej ni še nudila boljših ugodnosti in ne določala tako nizkih premij kot družba „L' Euganea“. Vsak pameten in previden posestnik, naj pred zavarovanjem zahteva od družbe pravila pogoje, police, cenik izplačanih odškodnin, tarife, predhodne stroške ter bo spoznal da nobena družba ne nudi ugodnejših pogojev in da družba „L' Euganea“ zasluži prednost bodisi vsled točnosti pri izplačevanju, bodisi vsled jamstev ki jih nudi.

Družba „L' EUGANEA“ odškoduje tudi nezgode povzročene vsled bolezni na parkljih ali vsled kake druge kužne bolezni.

Iščemo zastopnike za občine v Jul. Benečiji kjer jih še ni - Izvrstni pogoji! - Pošljite pisane ponudbe in referenze.

„L' EUGANEA“

Zavarovalnica za govejo živino.

Glavno zastopstvo v TRSTU,

Via Valdirivo 32

Čevljarnica FORCESSIN

Med delavci najbolj priljubljena

Trst — via Caprin 5 pri Sv. Jakobu — Trst

Mihoc: Ti Jaka pa imaš zmerom elegantne čevlje. Kje neki jemiš denar?

Jakec: Jaz kupujem pri Forcessinu, pa še manj potrešim in sem boljše obut ko ti.

Mihoc: Grem pa še jaz gledat za en par k Forcessinu.

Jakec: Le pojdi, boš videl kako boš zadovoljen.

S. T. I. P.

Società Anonima — Milano

Za praznike izrabite priliko!

VELIKA

RAZPRODAJA VSEGA BLAGA

falirane tvrdke Camerino

TRST - Via Felice Venezian št. 9.

Svila - Volna - Kotenina - Drobna-

rija - Robci - Nogovice - Rokavice -

Plahte - Volneno blago za obleke -

Brisače - ostanki

Primerjajte nekatere naše cene:

Paletot	L. 80.—
Pullover	od L. 16.— naprej
Svilene šerpe	" 3.90 "
Moške nogavice	od L. 0.95 do L. 3.75
Ženske nogavice	" 2.50, 3.95, 4.90
Ženske nogavice svilene	L. 3.95
Kapok	po L. 5.90 kg.
Kovtri	" 55.—
Volna	od L. 3.90 naprej
Kravate	" 1.50 "
	— itd. itd. itd. —

Cene absolutno konkurenčne.

Najboljše čevlje ima v Trstu v zalogi

Matija Pahor

Trst — Via Arcata 19 — Trst

LASTNA IZDELOVALNICA

Čevlji delani samo na roko. Tvrdka znana po vseh podeželskih sejnih.

Pahor je na sejmu:
8. v Podgradu,
10. v Št. Petru n.K.
12. v Sežani
13. v Labinju Istra,
16. v Trnav. - Bistr.